

GENT, PANTSERSCHIPSTRAAT

Archeologienota: Programma van maatregelen.

Rapport Nr. 1232

Titel

Archeologienota Gent, Pantzerschipstraat: Programma van maatregelen

Auteur(s)

Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 - Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2022-544

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2023A326

Plaats en datum

Beerse, 21/06/2023

INHOUD

1	Administratieve gegevens	3
1	Gemotiveerd advies	4
1.1	Aanleiding vooronderzoek	4
1.2	Resultaten vooronderzoek	4
1.3	Afweging noodzaak verder onderzoek	5
2	Programma van maatregelen	7
3	bibliografie	7

1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode J. Verrijckt		2022-544
Projectcode Onroerend Erfgoed		2023A326
Locatie	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Gent
	Deelgemeente	Gent
	Straat	Panterschipsstraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Gent
	Afdeling	13 (Gent)
	Secie	S
	Percelen	320X2
Coördinaten	Noordoost	X: 104 813 Y: 199 287
	Noordwest	X: 104 702 Y: 199 407
	Zuidoost	X: 104 849 Y: 198 883
	Zuidwest	X: 104 613 Y: 198 845
Oppervlakte plangebied		Ca. 84.114 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 84.114 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 – Jeroen Verrijckt

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning langsheen de Panterschipstraat te Gent. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

1.2 Resultaten vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed op het terrein.

Het plangebied ligt in de Haven van Gent, dicht bij Wondelgem. In het uiterste noorden ligt net binnen de contouren van het plangebied een deel van de walgracht en de tuin van het kasteel van Everstein. Dit is verdwenen in de loop van de 19de / 20ste eeuw. Hierdoor is de verwachting op archeologische sites uit de nieuwe tijd en nieuwste tijd hoog voor de noordoostelijke hoek van het plangebied.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich in de industriezone nabij de haven van Gent, bij het Kanaal Gent-Terneuzen (oosten) en de Ringvaart om Gent (noorden). Het plangebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 6,5 en 7,3 m + TAW. Het algemene niveau ligt op 7,25 m + TAW. Hierbij is er een duidelijk antropogeen patroon te zien, die overeen komt met de vroegere bebouwing en infrastructuur die gesloopt werd in 2016. Zoals reeds vermeld is bijvoorbeeld te zien dat de olietanks ongeveer 70 cm dieper liggen dan het maaiveldniveau. Ook de verharding tekent zich duidelijk af over heel het plangebied. Er is helemaal geen natuurlijk reliëf meer zichtbaar.

Wanneer echter deze hoogtemetingen worden vergeleken met deze van iets meer dan een eeuw geleden is de echte impact zeer goed te zien. Op de topografische kaart van 1910 is te zien dat het terrein toen grotendeels onder de 6 meter boven zeeniveau lag, met een klein stukje in het uiterste oosten dat er net boven kwam. In één van de vorige archeologienota's voor het plangebied werd reeds vermelding gemaakt van een mogelijke ophoging; deze wordt hiermee ook bekrachtigd. Er heeft zich dus een ophoging voorgedaan van ca. 1,5 tot 2,2 meter binnen de contouren van het plangebied. Het is niet duidelijk van waar deze opgehoogde sedimenten komen; mogelijk zijn ze afkomstig uit het Kanaal Gent-Terneuzen.

Het zuiden van het plangebied is door de overheid aangeduid als een GGA-zone door het sterk industriële karakter van het terrein; het noorden is niet als dusdanig aangeduid. In het uiterste noorden ligt net binnen de contouren van het plangebied een deel van de walgracht en de tuin van het kasteel van Everstein. Gebouwen worden niet verwacht.

Binnen een straal van 1000m werden slechts twee CAI-meldingen aangeduid. Naar aanleiding van een veldkartering in 1982 werden een microkling en een verbrande afslag gevonden. Daarnaast werd een landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd ten westen van het plangebied, waar er een aantal laat-middeleeuwse greppels werden aangetroffen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er slechts weinig, goed onderzochte, archeologische sites aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied. Dit is vermoedelijk niet te wijten aan het ontbreken van

archeologische sites. Waarschijnlijk is dit te wijten aan het ontbreken van recente, grootschalige ontwikkelingen waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

Op basis van de gekende archeologische en historische waarden, is er een matige verwachting voor sites vanaf de steentijd. Vanaf de volle middeleeuwen is er voor de noordoostelijke hoek een hoge verwachting, meer bepaald voor waarden die te maken hebben met het vroegere kasteel Everstein. Deze waarden liggen echter onder de historische ophoging die tussen 1,5 en 2,2 meter dik is en zullen pas tevoorschijn komen indien de geplande werken dieper dan deze ophoging gaan.

De opdrachtgever plant op het terrein de bouw van twee opslagloodsen met bijhorende verharding en groenaanleg. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven. Er worden twee opslagloodsen voorzien: één in het zuiden (19.850 m²) met kantoorgebouw (302 + 151 m²) en één in het noorden (11.184 m²) met kantoorgebouw (302 m²). De gebouwen komen bovengronds te staan waardoor de laadkades niet moeten ingegraven worden. Exact ter hoogte van de gebouwen zal er dus moeten opgehoogd worden met puin op volle grond om de vloerplaat aan te kunnen leggen. De inrit vanaf de Panterschipstraat blijft behouden en extra verharding zal aangelegd worden om de twee opslagloodsen gemakkelijk bereikbaar te houden (ca. 27.000 m²). Extra parking voor auto's en fietsen wordt eveneens voorzien. De verharding en de vloerplaten worden 50 cm dik. Op de niet verharde zones worden wadi's aangelegd (ca. 482 + 124 + 385 + 535 + 310 + 548 m²). Deze wadi's komen ca. 1 meter onder maaiveld. Een groenstrook wordt voorzien langsheen de grenzen van het perceel en op de zones zonder wadi's, bebouwing of verharding wordt er ook groen en bomen voorzien. De impact van de verharding, de nieuwbouwen en de wadi's blijven beperkt tot de aangeduide ophoging.

Op basis van bovenstaande gegevens is er een lage archeologische verwachting toe te schrijven voor sites vanaf de steentijd. Aangezien de geplande werken binnen de ophoging blijven, alsook voor het grootste deel binnen de GGA-zone of binnen reeds zwaar verstoord gebied liggen, is verder onderzoek niet nuttig.

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden. Gelet op het ontbreken van impact op de originele ondergrond, is er een laag potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

1.3 Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat de terreinen zwaar vervuild werden in het verleden. Tevens bleek uit boringen dat het terrein opgehoogd werd tot 2-2.2m dik.

Na een fase in het vooronderzoek volgt geen verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek voldoende informatie gegenereerd is om (Code van Goede Praktijk, p. 31):

1. ~~Een archeologienota of nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staft, of;~~
2. Een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben op het eventueel

aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren), of;

~~3. Een archeologienota of nota op te maken die de noodzaak voor een archeologische opgraving staft én een plan van aanpak hiervoor biedt, of;~~

~~4. Een archeologienota of nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud in situ staft én een plan van aanpak hiervoor biedt.~~

Op basis van bovenstaande argumentatie word een advies gegeven om de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

Hierbij rekening houdend dat de geplande werken deze diepte niet zullen bereiken, adviseert J. Verrijckt BV om het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkelingen.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, is de lokale geschiedenis van het terrein. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Nee.
- Site aanwezig: Nee, er zijn geen aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site.
- Voldoende info over kennispotentieel en technische haalbaarheid project: Het volledige zuiden is aangeduid als een GGA-zone. Daarnaast kon in het noorden een ophoging van ca. 1,5 à 2,2 m worden vastgesteld. Aangezien de geplande werken binnen de ophoging blijven, alsook voor het grootste deel binnen de GGA-zone of binnen reeds zwaar verstoord gebied liggen, is verder onderzoek niet nuttig. Verder is het ook uitgesloten om archeologisch onderzoek uit te voeren op vervuilde gronden. Op het terrein was vroeger een petroleummaatschappij aanwezig, wat naast zware verstoring van de ondergrond door de bouw en sloop van de structuren ook heel wat grond- en grondwatervervuiling met zich heeft meegebracht. J. Verrijckt bvba geeft dan ook het advies om de terreinen vrij te geven.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.

3 BIBLIOGRAFIE

Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), 2019.